

LANKSTINUKAS APIE STOTĮ

KYBARTŲ MS STEBĖTOJA
BIRUTĖ DUOBAITIENĖ

2008 M.

LANKSTINUKAS APIE STOTĮ

Kybartai- miestas Vilkaviškio rajone, 16 km į vakarus nuo Vilkaviškio, visai prie sienos su Kaliningrado sritimi; seniūnijos centras.

Kybartai pirmą kartą minimi 1561 m. Tada vadinami buvo Kybartų kaimu, kurį įkūrė karalienė Bona. Miesto pavadinimas kilęs nuo pavardės Kybartas. Kybartai sparčiai augo, vystėsi prekyba. Spaudos draudimo metais per Kybartus ėjo knygnešių keliai. 1914 m. Kybartuose jau gyveno 10000 gyventojų. 1919 m. Kybartams suteiktos miesto teisės ir privilegijos.

KAPSŲ IR ZANAVYKŲ KRAŠTAS

Kybartai

Miestas turi apie 6300 gyv.

Susisiekama traukiniais ir autobusais. Per miestą eina Marijampolės — Kybartų autobusų linija.

Informacijas teikia miesto sav-bės tarnautojai, A. Smetonos al. 99 ir pol. nuov. tarnautojai, Valančiaus g. 2.

Paštas — II eilės su telefonu ir telegrafu, tel. veikia N.

Viešbutis rekomenduotinas „Komerco“, A. Smetonos alėjoj.

Restoranas yra gelžk. st. bufete.

Benzino stotis yra A. Smetonos al. 61 nr.

Kybartų miesto praeitis. Kybartai pirmą kartą minimi 1561 m. Jurbarko ir Virbalio inventoriuje. Tame dokumente jie pažymėti kaip kaimas, priklausęs Virbalio seniūnijai. Kybartų k. tarp kitų gyventojų buvę Kibartowicz ir Kybartaitis. Ar Kybartų kaimas savo vardą gavo nuo šių ūkininkų, ar jis tuo vardu jau daug anksčiau buvo vadinamas, nežinia. Kad Kybartų miestas yra toje pačioje vietoje, kur buvo seniau Kybartų kaimas, patvirtina tas pats inventorių, žymėdamas Kybartų sienas. Vėl Kybartų vardas iškyla XIX amž. vidury, kai 1856 m. pro Kybartus buvo tiesiamas geležinkelis. Gelžk. stotis vardą gavo nuo netoli esančio Virbalio miestelio. Pravedus Virbalio — Kauno — Petrapilio geležinkelio liniją, kuri jungė Rytų ir Vakarų Europą, Kybartai, kaip pasienio miestas, ėmė

plėstis ir augti. Per Kybartus prieš karą pereinavo milžiniški Rusijos prekių transportai. Gyventojai gyvai varė prekybą, mielai užsiimdavo ir kontrabanda. Kybartai matė daug to laiko garsių žmonių: Rusijos carą, Vokietijos kaizerį, feldmaršalą Moltkę ir kitus. Užėjus karui Kybartai pateko į pirmąją ugnį. Miestas buvo visiškai sunaikintas. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Kybartai pamažu atsigaavo, ir šiuo metu jau čia nebematyti Didž. karo žymių. 1923 m. atgavus Klaipėdos kraštą, Kybartai turėjo pakeisti veikimo kryptį: kadangi eksporto ir importo dalis ėmė plaukti per Klaipėdą, Kybartai metėsi į pramonę. Dabar Kybartuose išdygo nemaža pramonės įmonių.

Lankytinos vietos. Bažnyčia Kybartuose pastatyta 1927 m. ir architektūriniu atžvilgiu yra labai įdomi, statyta pagal inž. Landsbergo projektą. Didijį altorių puošė skulpt. Pundzius. Mieste yra daug naujų, gražių pastatų. Lankytina didžiausia visoje Lietuvoj gelžk. stotis. Netoli miestelio ant vadinamo Smėlio kalno („pieskynų“) yra prancūzkapis. Pramonės įmonės: „Unito“ skardos išdirbinių fabrikas, „Union standart“ batams tepalo, rašalo ir kitų skysčių fabrikai, „Labor“ geležinių baldų fabrikas, spirito varykla „Rotgal“ ir kitos.

KYBARTAI — VIRBALIS — ALVITAS — VILKAVIŠKIS — PILVIŠKIAI — KAZLŲ RŪDA yra 56 km. Iš Kybartų važiuojant plentu į rytus, už 5 km pasiekiamas

VIRBALIS. Miestelis turi 3850 gyv. *Susisiekimas* vyksta Vilkaviškio — Kybartų linijos autobusais. *Informacijas* teikia miesto sav-bės sekretorius K. Lukoševičius, Vilniaus g. 7. *Paštas* — V eil., tel. veikia N/2. *Auto remonto dirbtuvės* yra Vilniaus g. 17 nr. *Lankytinos vietos.* Virbalis vienas senesniųjų Lietuvos miestų. Jau 1520 m. jis yra kronikose minimas. Vėliau, 1561 m., Virbalio inventoriaus knygoje randame Virbalį minimą seniūnija. XVIII amž. pabaigoje ir XIX pradžioje Virbalis

Per pirmą pasaulinį karą miestas buvo sugriautas, tačiau netrukus atsistatė ir vėl išaugo, pradėjo steigti mažos įmonės. Iki 1950 m. Kybartai buvo valsčiaus centras, 1950- 1959 m. Kybartai buvo rajono centras. Kybartai buvo paskutinė Lietuvos Prezidento A. Smetonos apsilankymo vieta, prieš paliekant SSSR okupuotą šalį 1940 m. birželio 15 d.

Kybartus puošia graži Eucharistinio išganytojo bažnyčia pastatyta 1928 m. , šv. Aleksandro Nevskio cerkvė (nuo 1870 m.), paminklas Sūduvos krašto knygnešiams (2006 m.), nauja pagrindinė mokykla, K. Donelaičio v. gimnazija. Mieste veikia vaikų globos namai, paštas, yra geležinkelio stotis. Kybartai turi savo miesto herbą.

Kybartų meteorologijos stotis, pagal prof. A. Basalyką, įkurta Nemuno žemupio lygumoje, kurios paviršių formavo didelė Nemuno žemupio ledyno plaštaka. Šiai tirpstant ir mažėjant, lygumos teritorijoje tyvuliavo didžiulis prieledyninis baseinas, kurio nuosėdos apklojo didesnę rajono dalį. Slūgstant baseinui ir traukiantis jo krantui, į rajono teritoriją atkėlė žiotis senovinis Nemunas, kuris dviejose vietose sudarė deltas ir nuklojo smėliais. Kybartų- Keturvalakių- Liudvinavo mikrorajonas užima aukščiausių reljefo lygį Sūduvos aukštumos šlaite, kuriame išliko ledyno plaštakos pakraštiniai moreniniai dariniai. Paviršius nedaug paveiktas prieledyninių baseinų veiklos, nors pietiniame pakraštyje labai ryškūs buvusių ežerų krantai su žvirgždingais raguvų išvogtais atabradais, vėliau išlankstytais termokarstinių įdaubų. Jis turi gerą nuotakumą ir ištiesai užimtas žemės ūkio naudmenų. Nedidelėse daubose gausu mažų žemapelkučių. Kybartų apylinkės pasižymi gyvesniu reljefu, kuris atsirado limnoglacialiniams smėliams ir priesmėliams užpylus pakraštinių moreninių darinių ruožą. Dirvožemiai velėniniai- karbonatiniai ir velėniniai- glėjiniai, priemoliai. Gruntinių vandenų gylis apie 2,5 m.

Meteorologiniai stebėjimai Kybartuose pradėti 1923 m. spalio mėn. 1 dieną. Privati stotis buvo įkurta Šikšnių dvare prie Virbalio. Stebėtoju tada dirbo Liudvikas Gramadskis. Nuo 1924 m. sausio mėn. stebėjimai atliekami pagal Kauno stoties reikalavimus. Šikšnių dvare (maždaug 4 km nuo Kybartų) stebėjimai buvo atliekami iki 1940 m. gruodžio mėn. Visus tuos metus stebėtoju dirbo L. Gramadskis.

1940 m. gruodžio mėn stotis perkelta į Kybartus, į rytinę miesto dalį apie 5 km ŠŠR nuo ankstesnės vietos. 1944 m. birželio mėn meteorologijos stotis buvo uždaryta, 1945 m. birželio 16 d. stotis vėl atkuriamą toje pačioje vietoje, rytinėje dalyje apie 2 km nuo miesto centro. Meteoakštelė išlikusi toje pačioje vietoje iki šių dienų.

Iki 1944 m. stotis buvo aprūpinta vokiečių gamybos prietaisais, vėliau- rusų gamybos prietaisais.

1947 m. lapkričio mėn. 1 d. stotyje pradėti pirmieji agrometeorologiniai stebėjimai, kuriuos vykdė D. Kurtinaitis. 1950 m. lapkričio mėn. 16 d. pradėti lijudros- šerkšno apšalo stebėjimai. Tam tikslui buvo pastatytas stovas su pastoviais ir keičiamais laidais. Tais pačiais metais gegužės mėn. 18 d. pradedamos perdavinėti štorm ir avia telegramos.

1951 m. telegramos pradedamos perdavinėti 4 kartus per parą: 3, 9, 15 ir 21 val.adresu „Vilnius pogoda“.

1951m. gruodžio 25 d. buvo pastatytas Tretjakovo kritulmatis 1953m. rugsėjo 27 d. fliugeris su l/l, o 1955 m. spalio 18 d. fliugeris su sunkia lentele. Nuo 1963 m. matomumo nuotolis dieną ir naktį pradėtas matuoti prietaisais M-53 ir M-71. 1965 m. buvo pradėti vykdyti sniego nuotaukų stebėjimai miško maršrute.

Nuo 1966 m. sausio mėn. 1 d. pradėti stebėjimai pagal vieningą 8 stebėjimų per parą programą. 1966 m. balandžio 1 d. nutraukta agrometdarbų programa

stotyje. Vietoj to įsteigtas Vilkaviškio RŽŪV agrometpostas.

Šiais pačiais metais gegužės mėn. 25 d. stotis perkelta iš Melnikaitės 10 į Melnikaitės 18, tai yra apie 300 m. į rytus.

1970 m. liepos 1 d. pradėta TM- 1, TM-3, TM-8 perforacija.

Nuo 1973 m. į stotį praktikai pradėjo atvažiuoti studentės iš Chersono hidromettechnikumo.

1975 m. buvo priskirti stočiai Kapsuko ir Šakių AMP. 1976 m. sausio 15 d. tarnybos įsakymu Kybartų meteostotis reorganizuota ir pervadinta Rumokų-Kybartų meteorologijos stotis ir vasario mėn. 1 d. pradėti stebėjimai Rumokuose.

1979 sausio 1 d. pastatytas naujas Kybartų meteorologijos stoties pastatas. Stebėjimai vėl buvo vykdomi Kybartuose, pagerėjo darbo sąlygos. 1982 m. gegužės 21 d. pradėti stebėjimai pliuviografu.

Nuo 1983 m. iš Chersono HMT kiekvieną vasarą atvykdavo studentės praktikai.

1988m.į tinklą pajungtas teletaipas su kuriuo buvo perduodamos avia ir štorm telegramos į tarnybą.

1998 gautas personalinis kompiuteris meteorologinių duomenų apdorojimui. 1999 m. gautas kompiuteris ir gegužės 27 d. pajungtas į tinklą. 2001 m. gegužės 9 d. įvesta Windows 98 programa, o liepos 18 d. - nauja MAIL- 3 programa.

Kybartų MS atliekami stebėjimai: oro temperatūros, drėgmė, vėjas, slėgis, krituliai, reiškiniai kas 3 val. Stichiniai reiškiniai, kritulių intensyvumas pliuviografu, saulės švytėjimo trukmė heliografu, dirvožemio išalimas, dirvožemio paviršiaus temperatūra (kas 3 val), kasdieninis sniego dangos storis, sniego nuotraukos lauke ir miške taip pat lijudros- šerkšno apšalas.

Kai kurie stebėjimų duomenys Kybartų MS:
vidutinė metinė oro temperatūra 6,7 laipsniai C,

vidutinė sausio mėn. oro temperatūra -4,4 laipsniai C,
vidutinė liepos mėn. oro temperatūra 16,9 laipsniai C,
aukščiausia oro temperatūra 34,0 laipsniai C užregistruota 1963 m. liepos mėn.,
žemiausia oro temperatūra -36,2 laipsniai C užregistruota 1950 m. sausio mėn.,
vidutinis metinis kritulių kiekis 613 mm,
didžiausias paros kritulių kiekis 82,5 mm užregistruotas 1958 m. liepos mėn.,
vidutinis metinis vėjo greitis 3,4 m/s,
didžiausias vėjo gūσιο greitis 34 m/s užregistruotas 1973 m. lapkričio 23 d.,
vyrauja pietvakarių krypties vėjai,
vidutinis metinis atmosferos slėgis stoties barometro aukštyje 1007,3 hPa,
didžiausias atmosferos slėgis stoties barometro aukštyje 1047,0 hPa
užregistruotas 1929 m. sausio mėn.,
mažiausias atmosferos slėgis stoties barometro aukštyje 951,2 hPa
užregistruotas 1931 m. sausio mėn.,
vidutinis sniego dangos storis 10 cm,
didžiausias sniego dangos storis 35 cm užregistruotas 1996 m. kovo mėn.,
didžiausias krušos ledėkų skersmuo 120 mm užregistruotas 1995 m.

Visais stoties gyvavimo laikais priklausė stočiai įvairūs
agrometeorologiniai postai tai Kazlų- Rūdos, Zyplių, Rumokų, Šakių,
Marijampolės.

1988 m. sausio 15 d., uždarius Rumokų AMP, stotyje buvo pradėti
agrometeorologiniai stebėjimai. Agrometeorologe buvo priimta dirbti Petkienė
E. 2000 m. kovo mėn. 1 d. stebėjimai nutraukiami, agrometeorologė atleista iš
darbo.

2000 m. gegužės 1 d. uždaromas ir Šakių AMP.

Pasiliko gyvuoti tik vienas Marijampolės AMP. Stebėtojai buvo palikta tik
pusė etato. Taip postas dirba iki šių dienų. Postuose buvo stebimi krituliai už

parą, maksimali ir minimali oro temperatūra taip pat reiškiniai ir ypatingai pavojingi reiškiniai. Ilgiausiai dirbančiame poste agrometeorologe dirba ilgametė stebėtoja T. Pultinevičienė. Visuose anksčiau veikusiuose postuose dirbo daug darbuotojų, buvo didelė kadrų kaita.

Kybartų MS stočiai ilgą laiką vadovavo J. Skerevičius. 1963 m. sausio 1d. Viršininku paskirtas Čižeika S., kadangi ilgametis viršininkas Skerevičius J. išleistas į pensiją, Čižeika S. stočiai vadovavo iki 1976 sausio mėn. Iki 1977 gruodžio 26 d. stoties viršininku dirbo Koženiauskas S., Čižeika išvyko pakeitęs gyvenamą vietą. Po Koženiausko S. viršininko pareigoms buvo paskirta G. Grimailienė. Ji ir dabar vadovauja stočiai.

Įvairiais laikotarpiais stotyje stebėtojais ilgesnį ar trumpesnį laiką dirbo J. Račkauskas, J. Šilinskas, A. Liukonevičienė, J. Rickis, J. Bejeris, K. Čėsna, R. Skerevičienė, M. Bazilevičienė, S. Vidrinskienė, R. Kudirkienė D. Šmulkštienė ir daugelis kitų. Šiuo metu stotyje stebėtojomis dirba D. Šalvaitienė., B. Duobaitienė, L. Masaitienė, R. Karalienė. Visos stebėtojos yra ilgalaikės darbuotojos: B. Duobaitienė nuo 1981 m., D. Šalvaitienė nuo 1983 m. L. Masaitienė ir R. Karalienė nuo 1993 m.

Stotyje beveik nėra kadrų kaitos, išskyrus vasaros atostogas, kai priimamas dirbt pavaduojantis stebėtojas. Darbas vyksta sklandžiai, beveik visi darbų įvertinimai geri ir labai geri.

ČIA MŪSŲ STOTIES KASDIENYBĖ

Literatūra naudota rašiniui:

Kybartų meteorologijos stoties istorijos žurnalas nuo 1947 m. vasario 16 d.

Lietuvos HMT meteorologijos skyriaus lankstinukas.

Interneto informacija apie Kybartus.